

Člankovina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva: dnevna služba 2070 — nočna 2994, 2994 in 2070

Izhaja vsak dan s jutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Lunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2999

Z ljudstvom!

Zgodovina povojne Evrope je na političnem področju označena po ostrim boju dvojnega pojmovanja družbe in države: ali za demokracijo in demokratične oblike vladavine, — ali pa za diktaturo in totalitarizem, vsemogočeno državo. Tudi našo državo je zajel vsesplošen evropski političen melez. Pri tem se je poskušilo z eno in drugo obliko. Poskušili smo celo eno z drugo cepiti, kar seveda nikakor ni šlo. Po letih nihanja pa je zadnje mesece videti, da je padla odločitev za svobodno, demokratično ljudsko državo, pri čemer bo seveda toliko resnične svobode v državi, kolikor je bo discipliniran in organiziran narod zmogen prenesti. Toda ni mogoče več dvomiti, da je osnovna linija naše notranje politike, ki jo je Stojadinjeva vlada ob svojem nastopu pred meseci nakazala in ki je bila označena z geslom: nazaj k ljudstvu! — vedno bolj izrazita in vidna. V tem nas posebno potrjuje polek proračunske razprave v narodni skupščini in zlasti dogodki, ki so se odigrali v zbornici 6. marca. Dejstvo, da je skupina jugofašistov baš v tem trenutku skušala presekati živce sedanji vladi, je dokaz, da pristaši jugofašizma, »močne roke«, in ostali zarotniki proti demokraciji, parlamentarizmu in ljudskim svoboščinam dobro čutijo, da se jim zmi-kajo tla pod nogami in se zavedajo, da bo demo-krafični volilni zakon in razmah novih ljudskih svoboščin vzel njihovem »gibanju« sploh vsak smisel in pomen. Način, kako je vlada odločno in pogumno zatrla že v kalu vsak poskus, da bi politični veljniki brez osebnih sposobnosti, brez delavnosti in ljubezni do naroda, in tudi brez za-slonbe v ljudstvu, zgolj po svoji brezmejni poli-tični ambicioznosti in domisljavi zaverovanosti v svoje »voditeljske« sposobnosti, ki jih čutijo v sebi, sedli narodu na vrat in ga dresirali po ino-zemskih vzorcih, — odločen nastop vlade proti takšnim političnim avanturam zasluži, mislimo, pri-znanje vseh dobromislečnih državljansov jugosla-vije, pa bilo vseeno, kateremu političnemu taboru pripadajo. Kajti fašizem, pa naj bi ga izvajali jev-tičevci, pohorci ali hodzerovci ali vse tri skupine vzajemno in povrh še katere druga, ki ima v pro-gramu strankarski absolutizem, bi pri nas pome-njal le diktaturo velikanske manjšine nad ogrom-no večino naroda. Notranje-politično bi vsaka taka politična rešitev pomenjala še prav posebno nesrečo radi delikatnih problemov, ki jih bomo v svrhu ozdravljenja in okrepitve državnega orga-nizma morali prei ali slej izvesti, brez ozira na to, da bi si s fašizmom odbili simpatije velikih za-padnih demokracij. Sicer smo pa z raznimi po-skusi itak izgubili že dovolj časa. Kar nas čaka, je marljivo delo na vseh področjih, pri čemer je treba miru, stalnosti, demokracije, ki budi plodno iniciativno, zlasti pa zaupanja ljudstva. Vlada, ki se bo oslanjala na narod in s svojim poštenim delom pri njem iskala zaupanja, ga bo brez dvoma vedno tudi našla.

Ker se je vlada na političnem polju tako ne-dvoumno postavila na stran demokracije in poka-zala vso dobro voljo, da sodeluje z najširšimi plasti naroda, imamo tudi upanje, da bo po nuj-nem razvoju prišlo do tesnega sodelovanja med vrhovi oblasti in narodom tudi na gospodarskem polju. Tu bo narodna vlada zadel na največjega ljudskega sovražnika in najvestejšega pokrovitelja in zaščitnika vseh antidemokratskih, avtoritar-nih protiljudskih režimov — na kapitalizem. Dose-daj nam jugoslavija še ni dala vodilnega držav-nika, kateremu bi okoliščine dajale dovolj moči, — ako je imel že dobro voljo, — da bi se z vso odločnostjo spustil v boj s kapitalizmom. In ven-dar moramo kapitalizem šteti med najhujše so-vražnike naše narodne države.

Morda kdo poreče: Kaj se bomo borili s ka-pitalom, saj ga nimamo preveč, ampak nam ga celo primanjkuje! Bodimo hvaležni, ako vsaj od drugod prihaja v državo. Treba je razlikovati. Ako pod kapitalizmom kdo razume tehničen način gos-podarjenja oz. gospodarsko obliko, v kateri se kapital uporablja kot sredstvo proizvodnje, ki oploja delo in ki je potrebno za pogon velikih industrijskih obratov, da moremo smoteno proiz-vedati in predelovati dobrine, potem mu je treba pri-rjuditi, da nam takšnega kapitalizma res še pri-manjkuje. O tem ne govorimo. V mislih imamo duha, ki se tega kapitalizma drži in ki ga več-krat imenujemo tudi mamonizem. Biti moramo naj-hujši nasprotniki mamonizma, ki zna vso gos-podarsko delavnost podrediti izključno sebičnem in-teresu kapitalistov. Bojevali se moramo proti takšnemu kapitalizmu, ki si lasti ne le, kar je njeg-ov delež, ampak pobira tudi to, kar sta proiz-vedla zemlja in delo. Proti temu kapitalizmu je treba, da stoji v neenakem boju ob strani ljudstva tudi najvišja državna oblast. Uravnavati prav čen odnos med kapitalom in delom bi mele jugoslo-vanske vlade še prav posebno pravico in dolž-nost jugoslavije je namreč mlada država, z v-sikimi naravnimi bogastvi, čuti pa pomanjkanje obrabnega kapitala. Toda, kjer je možnost zasluž-ka, tam tudi na kapital ni treba dolgo čakati. In tako je tudi k nam prišel tuji kapital in se zvezal z domačim. Pri svoji podjelnosti pa se poslužuje vprav roparskih metod in očividno špekulira še na prav posebne dobičke iz razlogov, ker ima pred seboj telesno zdrav, toda gospodarsko jako ubog in socialno deloma zaostal material. Tako se mnogokje, zlasti na jugu države, pojavljajo v hitro nastajajočih industrijskih stojiščih razmere, ki komaj zaostajajo po svoji bridki brutalnosti za prizori iz manchesterke dobe. Kakor so razmere sedaj, nam kapital ne prinaša blagostanja, ampak nesrečo. Toda največje zlo je v tem, da nas je kapitalizem vsled svojih nemoralnih in nesocialnih sredstev takoj spočetka, ko komaj stopamo v in-dustrijsko življenje, vrge v sredo najhujšega raz-rednega boja, kakršen razjede stare industrijske države in nam ustvarja mizerno plačan industrijski proletarijat, ki je najboljši rezervar za komunistič-no agitacijo.

Notranji minister dr. Korošec je ob priliki proračunske razprave v skupščini izrekel misel, da proti prevratnemu komunizmu ne zahtevajo policije in državnih oblasti, temveč da je proti ideji treba postaviti idejo. Zlasti šola in pa krščan-stvo moreta proti razkrojiteljski in brezbožne-mu komunizmu zelo veliko storiti. Mislimo, da ver-nemu in kolikaj v zapadnem kulturnem duhu iz-oblikovanemu človeku tudi ni težko dokazati za-blodnosti materialističnega svetovnega nazora, ki ga izpoveduje boljševizem z vsemi barbarškimi

V Londonu zavlakujejo

Anglija: „Ščitili bomo mir“

Flandin: „Gre za obstoj ZN“

Belgija: „V nesreči prosimo pomoči“

London, 14. marca. c. Danes je svet Zveze na-rodov zasedal dopoldne v dvorani palače St. Ja-mes. Začetek seje se je zelo zavlekel, ker so de-legati Anglije in Francije še v zadnjem trenutku skušali najti skupno formulo, kako naj svet ZN obsodi Nemčijo. Po enem tednu nemške kršitve mirovnih pogodb se je pokazalo, da zavezniki niso mogli skleniti nobenega sporazuma in tako se je današnja seja sveta začela v popolni neizvestnosti. Anglija ostane pri svoji nameri posredovanja in Francija še ni zapustila misli, da bo zapustila ZN, ako Anglija ne bo izvršila vseh obvez.

To zasedanje sveta je v vrstnem redu 91. in se je začelo najprej s tajno sejo, ki naj določi dnevni red seje. Tajna seja je sklenila postaviti na dnevni red samo debato o kršitvi pogodb s strani Nemčije. Javna seja sveta ZN se je začela ob 12.15 v sla-vnostni dvorani palače St. James. Vzdušje je bilo silno napeto in razpoloženje mučno. Okoli mize so se vsedli vsi delegati, poleg belgijskega sedeža pa je bil prazen sedež za tistega, ki je bil lepo po-vabljen, pa ni prišel. Sedež Nemčije je ostal prazen. Predsednik sveta avstralski delegat Bruce se je najprej angleškemu kralju zahvalil za gostoljub-nost, ker je dal na razpolago svojo palačo. Nato pa je prečel brzojavke francoske in belgijske de-legacije, ki zahtevata zasedanje sveta ZN zaradi koraka nemške vlade. Otvoril je takoj diskusijo o tem vprašanju.

Eden

Prvi se je dvignil zastopnik Anglije, zunanji minister Eden. V imenu svoje vlade je podal kratko izjavo, v kateri je povdaril, da je jasno, da je Nem-čija kršila versajsko mirovno pogodbo iz lokarnske pogodbe. Če svet ZN to kršitev prizna, potem mora svet tudi najti sredstva, da reši mednarodni polo-žaj pred posledicami. ZN in vse prizadete članice ZN naj računajo na to, da bo Anglija podpirala borbo za mir v Evropi. Ta kratka izjava je s'no presenetila, ker je jasno pokazala, da noče Anglija nič slišati o varščinah, ki jih ji nalaga pakt, ki je bil podpisan v Lokarnu. Francija torej ne more raču-nati na angleško podporo prej, predno svet ZN ne stavi svojih predlogov. Lokarnske velesile so torej zastopnik iscale sporazum za rešitev v smislu lokarnske pogodbe.

Flandin

Takoj za Edenem je dobil besedo delegat Francije, zunanji minister Flandin. Flandin je v imenu francoske vlade prečital dolgo izjavo, ki se glasi: Dejstva, ki so povzročila to zasedanje sveta ZN, so povečini znana. Danes je ravno teden dni, kar je Nemčija odpovedala lokarnsko pogodbo. Istočasno so njene čete zasedle Poreje v obliki, ki ni simbolična. Francija spoštuje določbe medna-rodnega prava, zaupa vanje in je zato zahtevala, da se v smislu člena 4 lokarnske pogodbe takoj sestane svet ZN, ki naj čim prej sprejme primerne določbe. Francija upa, da bodo države podpisnice pogodbe izvršile svoje obveze. Samo na ta način je bilo mo-góče preprečiti največjo evropsko krizo.

Nemčija se sklicuje na Rusijo. Vsi njeni argumenti v tej smeri so ničevi in nevdržljivi, ker je Francija večkrat izrazila željo, da naj haški razsodišče odloči, če je pogodba z Rusijo v skladu z lokarn-sko pogodbo ali ne. Nemčija na to sploh ni hotela pomisliti in je izvršila čez noč svoj korak in razr-gala pogodbo. Nemčija je večkrat pod Hitlerjem priznala, da je svobodno podpisala lokarnsko po-godbo. Vendar pa ponavljam svojo pripravljenost, da naj razsodišče v Haag določi o pogodbi s so-vjetji.

Nemčija pa ni odpovedala samo lokarnske pogodbe. Prekršila je tudi člena 42 in 43 versaj-ske mirovne pogodbe. V tem trenutku pa ni več razlike med tem, ali je nemški napad dejansko iz-vršen ali ne. S tem je Nemčija prekršila lokarnsko in versajsko pogodbo, zato naj svet ZN odloči, da je to delo enako napadu. Poudarjam, da gre tokrat za obstoj same Zveze narodov. Gre zato, ali bo ostal v veljavi politični sistem, da lahko ena država svojevoljno prekrši pogodbe in iz »spolo-vega dejstva« uslvari v Evropi nov politični si-

stem. Lansko leto je 17. aprila svet ZN sprejel resolucijo po prvi kršitvi versajске mirovne po-godbe od strani Nemčije, v kateri je izjavil, da ne bo več dopustil enostranskih kršitev mirovnih po-godb. Če se sedaj ne zadosti listi resoluciji, po-tem je ZN za bodočnost brez pomena.

Zato predlagam, da naj Svet ZN pri-zna, da je Nemčija kršila člen 43 versajске mirov-ne pogodbe in naj pozove v smislu člena 4 lo-karnske pogodbe podpisnice te pogodbe, da naj izvrše svoje »asistenčne obveze«, v smislu pakla Zveze narodov.

Van Zeeland

Za Flandinom je govoril delegat Belgije Van Zeeland. V svojem govoru je izjavil, da se Belgija zelo boji posledic nemškega koraka. Belgija je pre-tresena v svoji nesreči in prosi Svet ZN za pomoč.

Ko se je seja sveta ZN končala, je bilo spo-ročeno, da se bo prihodnja vršila v ponedeljek ob 11 dopoldne. Svet se je takoj vrnil v stransko dvorano, kjer se je razvila ostra borba med Anglijo na eni strani in Francijo, Rusijo in Romunijo na drugi strani. Eden je v imenu Anglije zahteval, da mora Svet ZN v smislu člena 17 pakla ZN še en-krat povabiti Nemčijo, naj pošlje na ponedeljkovo sejo svojega zastopnika. Litvinov, Flandin in Ti-tulescu pa so oporekali umestnost tega vabila. Eden je moral zastaviti ves svoj upliv, da je bila poslana brzojavka v Berlin s tole vsebino:

Nemci povabljeni

Svet ZN v zvezi s prvo brzojavko tajništva ZN ponavlja vabilo, naj se nemška vlada udeleži po-nedeljkove seje sveta ZN. Svet ZN se bo sestel v ponedeljek ob 15.30. Bruce, predsednik sveta Zveze narodov.

== Z abesinskih bojišč ==

Italijani že pri jezeru Ašandži

London, 14. marca. AA. Reuter poroča: Za-nikaj se vesli o pogajanjih med Italijo in Abes-nijo tako v Rimu kakor tudi v Addis Abebi.

Nova italijanska ofenziva se je začela na celi-fronti na severu. Po vesteh iz eritrije, kjer vi-a italijanske čete napredujejo v vseh sektorjih, po-sebno v sektorju Amba Aladži, kjer so prve čete dospеле že do jezera Ašandži. Na skrajnem des-nem krilu naveda italijanska ko'ona, ki ima za-cilj, da prodra po karavanski poti ob meji an-gleško-egipčanskega Sudana. Ta kolona naj pre-preči pošiljanje orožja iz Sudana v Abesinijo. Ita-lijanske čete morejo zabeležiti tudi uspeh vzdolž reke Takaze. Italijansko letalstvo razvija svojo aktivnost na celi fronti in s strojnimi zasleduje abesinske vojake, ki jih opazi. Vse doslej italia-n-

Angleški krogi menijo, da bo Nemčija sprejela to drugo vabilo. V večernih urah pa je prispela vest iz Berlina, da je malo verjetno, da bi Nem-čija prišla v London. Za ta slučaj ima Eden pri-pravljen ta načrt. Predlagal bo Svetu ZN, naj se uvede postopek po čl. 11 pakla ZN in se namesto lokarnske pogodbe sklene med podpisniki pogodbe nova garantna pogodba v smislu tega člena pakla ZN. Francoski zunanji minister Flandin pa vztraja pri stališču, da lahko ZN postopa po členu 16 in zahteva tako isti postopek proti Nemčiji, kot je bil sklenjen proti Italiji zaradi abesinske afere.

Novi predlogi Anglije

London, 14. marca. b. Davi je »Daily Tele-graph« zopet povzročil senzacijo z vestjo, da je Velika Britanija pripravila širokopotezen načrt za zavarovanje miru v Evropi, ki ga bo predložila ta-koj po sporazumu z državami, ki so podpisale lo-karnsko pogodbo. List pravi, da ta načrt vsebuje tudi vse predloge nemškega kanclerja Hitlerja. Kakšen pa je načrt v podrobnostih, list ne pove. Trdi če, da so njegove informacije popolnoma točne in da se bo kmalu xvedelo, kako hoče Ve-lika Britanija zagotoviti za dolgo časa mir v Ev-ropi.

Mala zveza solidarna

London, 14. marca. AA. Sinoči so se sestali predstavniki Male zveze in po sestanku je bilo ob-javljeno tole uradno poročilo: Jugoslovanski po-slanik v Parizu dr. Božidar Purič, češkoslovanski poslanik v Londonu Massaryk in romunski zunanji minister Tulescu so se sestali v petek 13. marca zvečer in izmenjali misli, nakar je bila ugotovljena popolna solidarnost držav Male zveze v vseh vpra-sanjih ki so na dnevnem redu.

V Madridu gore cerkve

Komunistične tolpe nemoteno požigajo dalje

Madrid, 14. marca. b. Ponoči je Madrid doživel zopet težko noč. Vse je izgledalo, kakor da je Ma-drid v novi revoluciji, kajti na vse strani so padale krogle in streljnice in puške so grmele vso noč. Gorele so cerkve in samostani ter številna po-slopja, ki so jih zažgali komunisti. Neredi, ki še niso popolnoma zadušeni, so nastali iz protestne skupščine proti fašizmu, ki so jo priredili komu-nisti. Na zborovanju so komunisti strahovito na-padali fašiste in hujškali proti njim, nakar je vel k del zborovalcev odšel po madridskih ulicah in še vedno ogorčeno demonstriral proti fašizmu. Demon-stracije pa so se kmalu spremenile v pravo nasilje in nered je postajal vse večji. Ko je policija vi-dela resnost položaja, je skušala demonstrante raz-gnati, toda vnel se je boj med njo in komunisti, ki so jo predvsem obdelavali s kamenjem. Naenkrat so se zasilili prvi strel in kmalu se je razvnela

prava bitka. Demonstranti so imeli le malo orožja, vsled česar so takoj vdrl v neko trgovino orožja ter tam pobrali vse. S tem orožjem so potem nasto-pili proti policiji in v raznih delih mesta so se razvneli prevaleti boji. Istočasno so pričele množice ropati številne trgovine, nato so pa komunisti pre-šli še na samostane in cerkve ter jih požigali in demolirali. Sredi mesta sta goreli do davi dve ve-liki cerkvi, zgorel pa je tudi en samostan, iz ka-terega so se komaj rešili redovniki. Komunisti so zažgali celo vrsto desničarskih redakcij in njihovih lokalov. Policija ni bila več v stanju boriti se s demonstranti, ki so jo korajžno napadali in se niso ustrašili niti oddelka avtomobilov in oklopnih avtomobilov. Tudi te so napadli in jih nekaj pre-vrnili.

Boji niso ponehali vso noč in še, ko se je pri-čelo daniti, se je slišalo v nekaterih delih mesta pokanje pušk. Škoda, ki so jo povzročili komunisti s svojim divjaštvom, je ogromna. V mestu je zavl-dalo veliko razburjenje in vojaštvo je pripravljeno, da nastopi, če bodo komunisti še naprej izživali. Med drugimi cerkvami je zgorela tudi cerkev sv. Ignacija, iz katere se še vedno dvigajo plameni in dim, z njo vred pa je zgorelo polno važnih zgo-dovinskih dokumentov in starin, ki jih ni bilo mogoče rešiti iz plamenih subljev, ki so nepre-ocenljive vrednosti.

Cerkev San Luis, ki so jo demonstranti za-žgali ob 9 zvečer, še gori. Nato so demonstranti vdrl v neko trgovino z orožjem in se spustili v borbo s policijo in je tako prišlo do novega stre-ljanja. Podrobnosti do tej se niso znane, kasneje je policiji uspelo, da je demonstrante razgala. Prostore listov »ABC« in »El Debate« stražijo mo-čni policijski oddelki.

V središču mesta v ulici Del principe so de-monstranti zažgali cerkev sv. Ignacija. Požar je zajel tudi sosednjo hišo, ki je popolnoma zgorela. Vest, da je bilo v Madridu objavljeno obsedno stanje, je netočna. Uradni krogi samo poudarjajo, da je v Madridu proglašeno samo tako zvano pri-pravno stanje, ki dopušča, da lahko civilne obla-sti zahtevajo pomoč vojnih oblasti.

Dunajska vremenska napoved: Jasno in neko-liko topleje, severozapadni vetrovi

Celo otroci že vedo....

Če pere mamica s Schichtovim Radionom, ji gre delo hitro in brez truda izpod rok; in potem ni mamica prav nič utrujena — ampak je vedno tako dobre volje. Saj je pa tudi lahko — kajti Schichtov Radion opere brez truda perilo veliko bolj čisto, kakor bi ga oprale najbolj pridne roke ob najhujšem naporu. In kako preprosto je to: najprej raztopi Radion v mrzli vodi in ko raztopina s perilom zavre, kuhaj 15 minut. Nato perilo izperi najprej v topli, potem pa še v mrzli vodi — in perilo bo belo kakor sneg.

Schichtov **RADION** pere vse

Schicht-**RADION** pere sam!

Ob 20 letnici tragedije v Dobrudži

Mogočen plamen iz davnine žviga, vekove preletel je koprne, in plamen naš se družil z njim, se dviga, in plamen naš pogumno dalje gre, ker neprekinjena drži veriga iz zarje v zarjo in od dne do dne...

Naši dobrovoljci se marljivo pripravljajo na proslavo 20 letnice svojih največjih in najtežjih borb v Dobrudži leta 1916. V počastitev tega spomina bodo letos na Vidov dan razvili svojo zastavo in izdali knjigo svojih spominov. Pravično je, da posvetimo našo pozornost tem junakom, ki so prostovoljno prišli iz vseh petih kontinentov kot sinovi našino razkropljenih južnih Slovanov pod srbsko zastavo, da z žrtvijo svojega življenja položijo temelj naše skupne domovine Jugoslavije, stoletne sanje naših najboljših ljudi. Zato bomo obiskali v čim večjem številu njihovo spominsko akademijo, ki bo dne 17. marca ob 20 v veliki dvorani »Zvezde« s prostim vstopom za vsakogar.

Častniki II. polka jugoslovanskih dobrovoljcev na raportu pred takratnim regentom Aleksandrom v Milki januarja leta 1918.

Prelistajmo knjigo zgodovine svetovne vojne, ki se je odmaknila v 20 letih v toliko, da imamo že dokaj jasen pregled.

Ko je bila vojna po drugih evropskih bojiščih že v polnem razmahu, so julija 1915 pričele centralne sile srušiti Bolgarijo. Z nad vse blagljivi ponudbami in obeti so jo pridobile, da je stopila na njihovo stran. Zavezništvo zavezništva pa so slepo verovali, da bo Bolgarija le ostala nevtralna, saj se je njen ministrski predsednik »deda Radostavov« zaklel pred ikono sv. Nikolaja, da Srbije ne bo napadel. Zavezništvo Srbije in pa srbska vlada sama so prepredili srbski vrhovni komandi ustvaritev grandioznega načrta, da bi Srbija nenadno napovedala Bolgariji vojno in jo takoj s šestimi prvovrstnimi divizijami podrla na tla v trenutku, ko je le-ta šele mobilizirala. Kako drugačen razplet bi dobila svetovna vojna, koliko prej bi bila končana, če bi se to zgodilo. Onemogočena bi bila udeležba Turčije na strani centralnih, prihranjene bi bile vse borbe v Mezopotamiji in pri Dardanelah, prihranjena pa bi bila Srbom predvsem strahotna albanska Golgota in vse neizmerno trpljenje ljudstva, ki je bilo tri leta pokopano pod težko ploščo, katero so pritisnili nanj Avstrijci, Madjari, Nemci in Bolgari. In tako se je moralo zgoditi, kot pravi armijski general Milan Nedić v svoji knjigi »Solunska ofenziva«, da propadejo vsi grandiozni vojaški podvigi, ako se vanje umeša politika. Najbolj pa se masčuje, če se to zgodi, ko vlada vojno stanje.

Dobrovoljci se zbirajo

Tragika albanskega umika kot pogreba vsega nesrečnega naroda je globoko odjeknila v srcih vseh Slovanov. Žilavost srbskega ljudstva pa se je pokazala v tem, da je že v marcu 1916 odpotovala s Krfa v Rusijo preko Rima, Pariza, Londona, Osla in Petrograda delegacija 77 oficirjev in 53 vojaških uradnikov, da zberejo jugoslovanske dobrovoljce Srbe, Hrvate in Slovence, ki so bili ali ujeti, ali pa so se kot avstro-ogrski vojaki predali Rusom. Samo mesec dni pozneje se je že formirala »I. srbska dobrovoljačka divizija« pod poveljstvom takratnega gen. polkovnika Stevana Hadžića. Dne 28. avgusta 1916 napove Romunija vojno Avstriji in Rusija pošlje po dogovoru v Dobrudžo svoj »45. osebni korpus« (rusko-srbski zbor) pod komando generala Zajončkovskega. V tem sestavu so bile: I. srbska dobrovoljačka divizija, 61. ruska pehotna in 3. ruska konjiška divizija. Trumoma so se javljali dobrovoljci iz vse ev-

ropske in azijske Rusije v ta odred. Največ je prihajalo Bosancev, Sremceev in Ličanov. Zbralo se je v kratkem času nad 20.000 ljudi, pozneje še nadaljnjih 40.000. V tej diviziji je bilo tudi mnogo Čehov in Rusov, tako da so se okrog pešice albanških brodomcev zbrali zastopniki skoro vseh slovanskih narodov. Mnogi dobrovoljci so vodili dolge mesece in celo leto trajajočo žilavo borbo, da so prišli v legijo, ovirani od nemških špijonov, katerih je mrgolelo v Rusiji celo na najvažnejših mestih. Vseposvoda same ovire, izdajstvo, naivnost antante, izigravanje, špijonaža in sabotaža.

Prvi boji v Dobrudži

»45. osebni korpus« se je ukrcal pri Reniju na ladje in čolne ter se vozil po Donavi iz Besarabije proti mestu Cerna voda v Dobrudži. Dne 2. avgusta 1916 napove Bolgarija vojno Romuniji in njena vojska prestopi mejo Dobrudže, zavzame Turtukaj in ujame na en mah 28.000 Romunov. V to praznino so namenili 45. rusko-srbski korpus iz Medžidije, ki se je šele vozil z ladjami po Donavi. Z največjo naglico se je izkrcal, naslednji dan že napadel Kara-Sinan, Osman Faki, Cekirče in Dobrič ter pogljal sovražnika v beg. Dobrudžanska armija se pregrupa na staro rumunsko-bolgarsko mejo od Oltinskega jezera do Črnege morja. Čez 5 dni Bolgari zopet napadejo s celo svojo III. armijo in pritisnejo 9. rumunsko divizijo v kritični položaj. Zopet so dobrovoljci morali odločno odbiti napad pri Tekereresi in zopet so poglali Bolgare v beg. Medtem pa je desno rusko krilo prišlo v krizo, dobroška armija se je povlekla na sektor od Rašove ob Donavi do jezera Tuzle ob črnem morju in tu je prišlo do prve velike bitke v Dobrudži. Na tem mestu so bile stare, večinoma pregloboke utrube Romunov, z mnogimi prazninami v liniji, brez odvodnih rovov v ozadje in brez vsake žične ovire. Dobrovoljci so zasedli 12 kilometrov. Tu so ostali brez vsakih rezerv, brez artilerije, brez tehničnih čet, brez zadostnih ambulanc in brez rednega dovoza hrane. Ni niso pomagali protesti komandanta polkovnika Stevana Hadžića; nalog se je glasil, da je treba zavzeti mesto Dobrič za vsako ceno. To ceno so dobrovoljci tudi plačali s svojo krvjo, čeprav so se dobro zavedali, da jim stoji nasproti slovanski brat Bolgar, ki pa je v svojem slepem srdcu zasekal srbskemu ljudstvu toliko ran, da ga je bilo treba s silo opomniti k pameti. Ponovila se je starodavna tragika Slovanov, da jih je usoda vedno zopet zapletla v krvavo borbo med brati. Da bi ne prišlo nikdar več do tega!

Že borbe pri Dobriču od 24. do 25. avg. 1916 so zahtevale kot žrtve: 33 oficirjev in 1310 vojakov; boji pri Tekereresi od 31. avg. do 1. sept. 13 oficirjev in 632 vojakov. Najstrašnejše borbe pa so se vršile 5., 6. in 8. sept. 1916 pri vasi Kardži in Ali Beju, ki so onesposobile v 3 dneh 120 oficirjev in 3970 vojakov. Tu je dobil strel skozi oči sedanjí predsednik Saveza vojnih dobrovoljcev, takratni podporočnik Lujo Lovrič, ki je popolnoma oslepel in si je na čudežen način rešil golo življenje. Vse je podrobno opisal v svoji presretni knjigi »Sužna jesen«. Skoro vsi težje ranjeni so podlegli ranam, ker je bil skoro nemogoč vsak prenos do obvezovališč, ki so bila skrajno pomanjkljiva. Mnoge ranjence so vlačili v okornih

Skupina častnikov-Slovencev I. srbske dobrovoljske divizije v Odesi leta 1916. — Prva vrsta z leve na desno (spodaj): Dr. Milko Gnezda, Rudolf Trusnovič, dr. Joža Ravnik, Jože Gole prof. Ignacij Voštar, Drago Fonda, Rudolf Andolšek. — Druga vrsta z leve na desno: Srečko Lapajne, ing. Vladislav Gržina, Pavle Golja, Drago Mikuž, dr. Jakob Stefančič, Milko Jug, Vladimir Koblar, Josip Urbančič. — Tretja vrsta z leve na desno: Ernest Sorčan, dr. Stanko Erhartič, Ludovik Vagaja, Fedor Šlajmar, dr. Janko Kotnik, dr. Ciril Petercel, Janko Kolar, Srečko Jeras. — Četrta vrsta z leve na desno: Joža Zupanič, Josip Erat, Franc Bratič, dr. Gasper Pekle, Ivan Zgajnar, N. Kolarič, Batačeli. — Peta vrsta z leve na desno: Joža Veljnar, dr. Josip Ermen, Anton Albert, Anton Jokepec, Josip Rožman, ing. Ignacij Vidic.

pa so se po vrhu še zavedali, da zanje ni ujetništva, saj so dobro vedeli, kaj čaka njih in njihove svoje v Avstriji, če bi živi prišli v bolgarske roke. Tako je ena sama dobrovoljska divizija premagala celo bolgarsko III. armijo!

Velik pomen zmage v Dobrudži

Uspeh zmage v Dobrudži je bil, da so bile kljub porazu Romunov s solunske fronte odpoklicane na pomoč 4 bolg. divizije, 1 konjiška bolg. div., 2 turški in 1 nemška peš. divizija, vsega 96 bataljonov, 29 eskadronov in 70 baterij in to ravno ob času, ko se je srbska vojska, pomnožena z dobrovoljci, pojavila na Solunu. Bog ve, kako bi potekla borba na solunski fronti, če bi stala tam popolna III. bolg. armija, ki je bila v Dobrudži razkropljena. Bolgarski general Kiriceski je napisal: »Če bi ne bilo našega poraza v Dobrudži, mi Bolgari ne bi nikdar izgubili Voden, Kajmakčalana in Bitolja.«

Slovenske žrtve

Omenili smo že, da so v teh borbah sodelovali tudi številni Slovenci. Kje v borbah za veliko bodočnost naša kri ni tekla? Slovenski milijon je vedno razkošno razsajal svoje žive sile, kadar je šlo za veliko stvar. Dal je tudi v svetovni vojni nad tisoč jugoslovanskih vojnih dobrovoljcev — premnože že krije hladna zelena ruša na bojiščih po vsem svetu ali pa v domači zemlji. Kolikor je bilo mogoče ugotoviti, spijo svoj junaki sen na tužnih dobroških poljanah: rez. podpor. Vladimir Kobler iz Kozjega, rez. podpor. Franjo Kolarič iz Središča, rez. podpor. Franjo Bratič iz Planine (Stajersko), redov. Franjo Mohar iz Ljubljane in podnarodnik Anton Batič iz Gorice. Podporočnik Stanko Erhartič iz Celja je bil od granate težko ranjen, da je imel dvajset ran in je po čudovitem naključju ušel smrti (umrl je pred nekaj leti na Dunaju). Z izredno hrabrostjo se je odlikoval bolgarski Slovenec podpor. Vinko Janež iz Sarajeva in bil odlikovan z visokimi ruskimi, romunskimi,

Dobrovoljska divizija potuje drugič na fronto v Besarabijo spomladi leta 1917.

srbskimi in francoskimi odlikovanji za hrabrost (umrl je po vojni v domovini na tuberkulozi). Še mnogo drugih je, ki so bili junaki na svojem mestu ob najtežjih urah človeškega življenja.

V Dobrudži ležijo ti slovenski fantje in spijo svoje večno spanje tesno objeti z vojnimi tovariši Srbi, Hrvati, Čehi Rusi — pa tudi z bivšimi sovražniki Bolgari. Tam in na solunskih krših stoji grob neznanega slovenskega dobrovoljca brez razkošnega spomenika, brez križa in cvetja na gomili. Od usode prizanešen živi tovariši so postavili najintimnejši spomenik v svojih srcih tistim krasnim slovenskim fantom, ki so bili vsi prej, kot surovi vojaki, ki so z neugasljivim zanosom polagali svoje življenje na oltar skupne domovine Jugoslavije.

Če so bile skoro vse druge borbe za našo svobodo v enotni, enakopravni in pravični Jugoslaviji borbe besede in peresa, kulminira akcija naših dobrovoljcev v borbi z dejanji, z žrtvovanjem srčne krvi, to pa je tudi zadnje in vse, kar človek more dati za veliko stvar. In če do danes ni nihče poskušal zbrati vso to pozitivno, ogromno domoljubno revolucionarno energijo vojnih dobrovoljcev (še vedno jih je okrog 50.000 v državi), in jo krepko uvrstiti v dinamiko življenja za mir, srečo, ureditev, blagostanje in povečevanje naše skupne domovine Jugoslavije — krivda ni na strani dobrovoljcev. Čeprav so bila njihova pota mnogo bolj trnjeva in krvava, kot pota čehoslovanskih in poljskih legionarjev, vendar niso bili deležni niti senice tistega priznanja, kot omenjeni slovenski bojevnik. Morda pa je ravno zaradi tega zasluga naših dobrovoljcev tem večja. Kljub vsemu so in ostanejo pravi in nesebični zaščitniki svojega naroda in zvesti čuvarji vsega, kar so pošteno pomagali priboriti za ceno največjega požrtvovanja kot zavedni slovenski Jugoslavlani.

Navedli smo v velikih potezah zgodovino Dobrudže. Pot jugoslovanskih dobrovoljcev pa je bila tako dolga in tako trnjeva, da je v tem okvirju ne moremo opisati. Vse to je zunanja plat njihovega življenja. Kaj se je zgodilo v dušah teh ljudi, ki so po neverjetnih peripetijah zložili vso energijo v en sam skupen cilj v zavesti velikega moralnega pomena svojega poslanstva — to naj bi ocenil dušeslovec, ki bi se poglubil v vsa dejanja drame naših legionarjev.

V tem ogledalu je treba, da se ogledamo vsi ki živimo današnje življenje brez vere, brez navdušenja in nade, brez ljubezni, posebno pa še naša mladina, kateri je bila v prvi vrsti namenjena vsa ta neizmerna žrtve. Vsaka žrtve pa je dvojna, če je prostovoljna. In če bi v našem današnjem pokolenju bilo več tistega živega dobrovoljskega ognja, bi bilo drugače in bolje. Čim vrednejši si svobode, tem več pravice imas nanjo.

Zato je prav, da obiščemo akademijo naših vojnih dobrovoljcev, ki bo 17. t. m. v veliki dvorani »Zvezde«. Vstop je prost vsakomur — brez razlike.

R. P.

Litija

Prosvetno društvo Litija priredi danes popoldne ob 3 v dvorani na Stavbah Petrovičevu dramo »Mrak«. Vsi, ki hočejo videti lepo igro, vabljeni! V korist mlečne akcije na obeh litijskih šolah priredi društvo »Sola in dom« danes v nedeljo, 15. marca ob 3 popoldne matinejo s predelanim sporedom: petje v zboru deklamacije, dramatični prizori solospelje, tamburaši. — Starši in prijatelji mladine vladno vabljeni.

Pred 650 leti v Ameriko

Dva predhodnika Krištofa Kolumba in njiju usoda

Novi vek v zgodovini začenjamo z odkritjem Amerike. To je bil namreč v zgodovini tako važen dogodek, da je preobrazil vso Evropo in takorekoč vsemu svetu dal novo smer. Zato se vprimo tega svetovnega dogodka večkrat sprašujemo, ali je bil Krištof Kolumb, ki je prvi stopil na ameriška tla, edini Evropeec, ki si je upal v tedanjih majhnih ladjah tako daleč ven na široko morje. Res je, da je Krištof Kolumb Ameriko le slučajno odkril. Mož je prav za prav iskal le krajše poti iz Evrope v Indijo. Poti v Indijo ni našel, pač pa je bil prepričan, da je stopil na dele dežele, katera je blizu Indije. Zato tudi Amerika svojega imena ni dobila po njem.

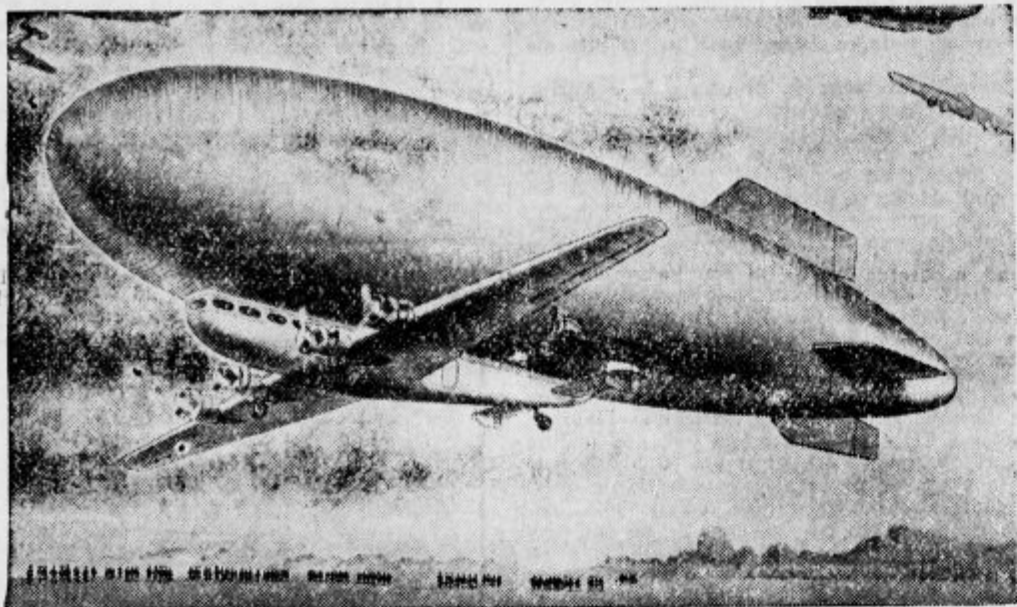
Ze staroveški pisatelji poročajo o drznih poskusih pomorščakov, ki so jadrili daleč po neznanih morjih. Ti pisatelji poročajo v moželi, ki so jadrili ob obalah Atlantskega oceana. Človek bi mislil, da je njihovo pričevanje iz rok fantastije. Vendar se ta pričevila tako skladajo, da ni dvoma, da je v njih veliko jed ro resnice. Človeku se kar čudno zdi, da je okoli leta 600 pred Kristusovim rojstvom fenicijsko brodovje obhajalo vso afriško obalo od vzhoda proti zahodu. Prav tako čudno se dozdeva človeku poročilo starih pisateljev, da je 200 let pred Kristusovim rojstvom Evdokus odjadril iz Rdečega morja ob afriški obali in tako srečno prijadral do obale današnjega Maroka. Vse to je sicer verjetno, vendar nimamo zgodovinskih dokazov za resničnost teh poročil.

Prvi zgodovinski podatki, ki jih imamo o voznjah po neznanih vodah Atlantskega oceana, izvirajo iz leta 1291 po Kr. r. Meseca majnika tistega leta sta namreč na dveh ladjah iz Genove odjadrila dva genoveška brata Hugolin in Vadin Vivaldi. Tudi ta dva sta imela isti namen, kakršnega je 200 let kasneje imel njun genoveški rojak Krištof Kolumb. Tudi ta dva sta hotela najti najkrajšo pot iz Evrope v Indijo. Odjadrila sta torej iz Genove proti Gibraltarju, da bi nato zaplula naravnost na neznano Atlantsko morje. Njun v.gled so pozneje posnemali laški, španski in portugalski pomorščaki, dokler se Genovežanu Krištofu Kolumbu pod špansko zastavo in na španskih ladjah ni posrečilo, kar sta želela že njegova rojaka pred 200 leti. O usodi obeh genoveških bratov je izšla na podlagi natančnih dognanj posebna zgodovinska knjiga v Turinu izpod peresa prof. Magnaghija. Iz tega dela naj sledi nekaj podatkov:

Skrivnostna in gotovo zelo žalostna usoda obeh bratov Vivaldijev je v vsej preteklosti zanimala že marsikakega zgodovinarja. Magnaghi sedaj v svoji omenjeni knjigi dokazuje, da genoveška brata nista iskala novih dežel, ampak sta hotela res le najti najkrajšo pot v Indijo. Ob koncu 13. stoletja je bil to gotovo silno drzen načrt. Pomorska plovila tistega časa pa je bila še tako preprosta, da je bilo njuno podjetje že vnaprej obsojeno v poraz. Obe ladji genoveških bratov so zadnje videli nasproti Kanarskih otokov ob afriški obali. Najbrže sta se brata v kakem zalivu teh otokov hotela še enkrat usidrali in se pripraviti na daljino pot po neznanih morjih Kanarski otoki so bili namreč v tistih časih zadnje še znano oporišče ladjam, ki so jadrle po Atlantskem oceanu.

Poslej sta brata Vivaldi za večno izgnila. Nihče več ju ni videl. Magnaghijeva knjiga skuša na podlagi domnev dokazati kaj se jima je zgodilo. Zgodovinski dogodki ob istem času so bili ti: V začetku l. 1291 je genoveški admiral Zaccaria odločno premagal brodovje maroškega sultana. Brata Vivaldi sta najbrže kje med potjo trečila ob brodovje maroškega sultana, ki ju je potem imel ujeta kot svoja sovražnika. Izključeno pa tudi ni, da se je njuno moštvo moralo kje izkreniti, nekar so jih obrežni Berberi zavlekli kam notranjost Afrike. To je vsekakor le domneva. Vendar pa bi to domnevo utegnili potrditi le, če bi imeli letopisee še tri leta potem, ko sta brata Vivaldi izginila, v svojem letopisu niše, da ni še izginilo vsako upanje, da bi ju našli. Ravno tako potrjuje to domnevo okoliščina, da je Hugolinov sin s svojo ladjo odjadril na morje, da bi poiskal, kje je njegov oče. Arabski trgovci so mu najbrže dajali navodila, naj obišče sloveče trge ob atlantski obali. Morda so bila ta navodila premalenkostna, da bi potrdila njegovo upanje, ali pa je morda celo prodril v notranjost črne Afrike, dejstvo je, da je Hugolinov sin končno opustil vsak poskus najti svojega očeta in svojega strica.

Taka je zgodba dveh pomorščakov, ki sta približno pred 650 leti krenila na isto pot proti Ameriki, na katero je krenil 200 let za njima Krištof Kolumb. Oba junaka sta najbrže žalostno končala kot sužnja berberskih rodov, ali pa počivata kje v morskem dnu. Taka je usoda raziskovalcev neznanih krajev.

Sala ali resnica? V Ameriki grade baje sedaj takle zrakoplov, ki bo združen z letalom. Ta zrakoplov bo imel vse prednosti letala in zrakoplova obenem.

Zaklade kopljejo na Bolgarskem

Na Bolgarskem je zadnje čase kar vse začelo kopati zaklade. Vse je takorekoč obsedla misel, da morajo iskati zlate zakopane zaklade. V ta namen ljudem nudi veliko gradiva pestra in razburkana bolgarska zgodovina. Povsod vohajo zaklade, katere so kje zakopali Turki, ali pa katere je kje zgubil v bitki premagani bolgarski knez.

Ob Donavi pri Ruščuku sedaj iščejo turškega zaklada, katerega so Turki tam zakopali, ko so se leta 1877. morali umakniti pred Rusi. Okoli Breznika iščejo zlato krono zadnjega srednjeveškega bolgarskega carja Ivana. Pa tudi sicer kopljejo povsod po pokopališčih, okoli cerkv, mošej, zlasti pa okoli starih turških trdnjav in razvalin starobolgarskih selišč. Sedaj je morala proti tej boleznii nastopiti sama vlada, katera je prepovedala vsako kopanje zakladov. S kopanjem zakladov so ljudje

uničili silno veliko starin, katere so sicer iskali, nato pa razbili, ko so videli, da zanje nimajo nobene vrednosti. Zraven vse te škode, ki se je zgodila zgodovinskim vrednotam, so pa še posamezni ljudje s kopanjem izgubili cela premoženja. Pred kratkim je n. pr. od razburjenja umrl neki tak možak, ki je s kopanjem zakladov zapravil 500.000 levov. Iskal je skrivnostnega zaklada, a ni našel niti počenega groša. Tako je bil ob vse. Časopisi poročajo o možu, ki je baje s kopanjem zakladov zapravil kar tri milijone levov. Prav za gotovo je vedel, da bo izkopal velik zaklad, dajal je denar in dajal, zaklada pa nikjer! Sedaj pa vsemu napravila konec vlada, ki je ukrenila, da sme kopati starine samo tisti, ki imajo za to posebno uradno dovoljenje. Kdor bi prekršil ta ukaz bo strogo kaznovan!

Črni Askariji v Abesiniji od Italijanov dobivajo mezdo v »smarnih tolarjih«. Marije Terezije kateri še vedno veljajo v Afriki za najboljši denar. Ker ne znajo pisati, podpišejo pobotnico na ta način, da svoj palec pomočijo v črno pobarvano blazinico ter tako pobarvan palec pritrsnejo na pobotnico.

Nenavadna naravna katastrofa. V pretekli zimi je v Severni Ameriki bil silen mraz. Več rek je popolnoma zamrznilo. Tako je zamrznila na debelo tudi reka El River. Ko je nastopilo toplejše vreme, je vodovje naraslo in ledene plošče so se začele grmadiiti na reki. Naraslo vodovje je poplavlilo z ledenimi ploščami vred vse farme okrog mesta Logansport. Naenkrat pa je voda uplahlila, ledeno plošče pa so ostale po vrtovih, njivah in okrog hiš.

Kako naj se vede turško deklet?

Turško »sopisje obravnava sedaj okrožnico, katero je razposlalo učiteljstvo dekliških šol v Smirni vsem staršem učenk tiste šole. V tej okrožnici navajajo turški učitelji, kako se mora turška deklica vesti ter nalagajo staršem dolžnost, da tudi sami svoje hčerke k temu navajajo. Ker je ta stvar silno zanimiva tudi za naše vzgojitelje in starše, prinašamo nekaj glavnih navodil.

Turški učitelji torej najprvo pozivajo starše, naj strogo pazijo, da bodo dekleta vsa ta navodila tudi ubogala. V prvi vrsti je za vzgojo mladih deklet zelo slabo, če obiskujejo kinematografe. Tudi tako imenovane mladinske predstave ne vplivajo dobro na duševni razvoj mladih deklet. Prav posebno morajo starši paziti, da bodo njihove hčere hodile na sprehod samo v spremstvu staršev ali pa bratov in sestr. Zelo pogubno je za dekleta če sklepajo znanstva z moškimi svetom, najsi tudi bi bilo to znanje čisto nedolžno. Starši naj po možnosti skrije, da dekleta ne bodo občevala s trgovci in prodajalci, da se ne navadijo klepetanja, go-

bezdanja in čenčanja.

Za starejše učenke izdajajo turški učitelji staršem ta-le navodila: Z obleko morajo biti ta dekleta zelo previdno okrašljena. Nikakor ni dostojno, če dekleta nosijo svetlo ali prozorno obleko, svilene nogavice ter čevlje z visokimi petami. Dekleta ne smejo nositi preveč okrasja, verižic okoli vratu, prstanov in zapetnic. Strogo je prepovedana vsaka »sminka«, puder ter druga lepota. Mlade Turkije morajo biti preproste in skromne.

Končno je v okrožnici rečeno, da morajo vse deklice nositi predpisano dijaško čepico. Turškim učenkam je prepovedano nositi modne klobučke in modne čepice. Katera se ne bo v tem oziru pokorila navodilom, jo bo prijel policija!

Torej, tako je na Turškem! To je namreč modernizirana Turčija Kemal paše! Marsikaj pametnega so povedali ti-le turški učitelji, češar bi si pri nas ne upal izreči noben napredni pedagog iz strahu, da ga ne bi razkričali za nazadnjaka.

Italija - zračna velesila

Italija ima sedaj v Sredozemlju kar 87 oporišč za letala, katere so bodisi pomorska ali suhozemska. Celih 90 letališč imajo italijanska letala na razpolago, kar pa očitno še ne zadostuje, ker grade sedaj še 45 pomožnih letališč. V Sredozemlju so tako oporišča prav tako važna za suhozemska, kakor so važna za pomorska letala. Bombna letala namreč morajo biti zmožna preleteti velike daljave ter se nato brez postanka vrniti domov. Poleg uradno znanih letalskih oporišč pa ima Italija še več skrivnih oporišč, kjer bodo pristajala letala za slučaj vojne.

Italijani imajo 26 glavnih letališč, med njimi jih je pet v Rimu, po dva pa v Turinu in Milanu. Tukaj so stalno nastanjeni večji letalski oddelki. Poleg teh pa imajo Italijani še 25 letališč za rezervne letalske čete in mlade fašiste, nadalje 15 utrjenih letališč, 8 letališč za vaje in poskuse suhozemskih letal ter eno tako letališče za pomorska letala. Prametnih letališč imajo Italijani 15 za suhozemska letala ter 13 letališč za pomorska letala. Med prvimi jih je 7 takih, katere uporablja obenem tudi vo-

On: »S kom si pa sedajle skoro celo uro preklepetala pred vrati?«

Ona: »S Prstenovo gospo sva se v naglici malo pomenili več, ni imela časa, da bi bila stopila k nam v hišo.«

Zdravnik bolniku: »Kaj pa navadno najraje pijete?«

Bolnik: »Preveč ste prijazni, gospod doktor, najraje pijem eviček, če vam ne bo predrag.«

Fantič, ki je nosil mačko pod pazduho gospej: »Prosim za tistih deset dinarjev, katere ste obljubili za nagrado tistemu, ki bi vam prinesel izgubljenega kanarčka.«

Gospa: »Saj to ni kanarček, ampak mačka!«

Fantek: »V mački je pa kanarček.«

»Gospod baron, vi pa niste niti enega zajca ustrelili.«

»Vraga, kdo neki bi mogel zadeti tako majhno stvarco, ko pa pravkar prihajam iz ločije, kjer smo lovili slonov!«

jaštvo, med drugimi pa vojaštvo uporablja tri. V italijanskih kolonijah je 15 stalnih letališč, katere deloma uporabljajo vojaki. Poleg teh so zadnje čase napravili tudi nekaj kolonialnih pomorskih letališč n. pr. v Tripolisu, Bengasiju, Massau in Mogadisku. Letališča so tudi na Dodekaneških otokih na Siciliji in v Sardiniji.

Najvažnejša letališča za pomorska letala, katere nadzorujejo Sredozemsko in Jadransko morje, so v Speziji, Livornu, Benetkah, Orbellu, Pulji, Tarantu, Neaplju, Augusti in v Brindisiju.

Gasilec, ki je prišel prepoznati gasit: »Hvak Bogu, da še goril.«

»SLOVENE«

pred 60 leti:

V četrtek, 16. marnja 1876.

Izvirni dopisi.

Iz Toplice pri Novem mestu, 15. marca. Dolgo in težko pričakovane učitelje smo vendar enkrat po preteklih dvajsetih mesecih dobili. Takoj ko je prišel na Toplice, se je izkazal kakor pravega domoljuba. Ko je bil v četrtek 9. t. m. ss. Cirila in Metoda praznik, smo imeli po dolgem molčanju prvič z orglami sv. mašo in pela se je tudi pesem ss. Cirila in Metoda. Slava g. učitelju in Bogu ga živi, da bi učil že nam tako dolgo zaostalo mladino v pravem krščanskem duhu. Pričakovati je od njega, kakor se vidi, v cerkvi, osobito pa v šoli pri mladini obilnega sadu.

Domače novice.

(Kandidate naše za ljubljanski mestni odbor) zdaj, ko so jih priobčili že drugi listi, naznamo tudi mi, še predno pride dotični oklic volilnega odbora na dan. Za III. razred so določeni gg. Regali, Horak, Kljun in Jurčič, za I. razred gg. Ničman, Vilhar, Peterca in Pakič. Dasi ravno je navdušenost naših volilcev velika, bo vendar hud boj ne le zoper c. kr., ampak tudi zoper železniške uradnike in služabnike, ktere bode gotovo predstojnik železniški vse k volitvi zoper nas nagnal.

(Pred c. kr. okrajno sodnijo) je poklican 24. t. m. naš bivši odgovorni vrednik g. J. Alčšovec. Toži ga državno pravdnistvo zaradi prestopka § 10 in 11 tisk. post. S čim se je pregrešil zoper ta paragrafa, tega on sam ne ve... Gosp. Alčšovec je odgovornost za »Slovenec« že sredi mesca januarja, tedaj že pred dvema mesecema odložil, a vendar mu državno pravdnistvo še ne da miru.

— Pogorelo je v Črni vasi na mahu pod Ljubljano v torek zjutraj hišno poslopje s podom vred. Kako je nastal ogenj, se ne ve.

1.300.000 mest na letni Olimpijadi v Berlinu bo premalo
za vse one ki želijo posetiti Olimpijske igre od 1 do 16. avgusta 1936

OLIMPIJSKE IGRE

Raditega naročite vstopnice
tako pri:
Nemškem prometnem uradu
Beograd - Spomenik 5 ali pri
„Putniku“ in njegovih podružnicah

Razpis službe

ZANATSKA BANKA Kraljevine Jugoslavije A.D.
podružnica Ljubljana razpisuje

mesto uradnika

Prošnji je priložiti originalne ali poverljene prepise zadnjega šolskega spričevala, vseh dosedanjih službodajalcev in uradno dokazilo o jugoslovanskem državljanstvu.

Samo prosilci z bančno prakso naj vložijo ne-kolkovane prošnje, opremljene z navedenimi dokazili do 20. marca 1936 pri Upravi Zanatske banke Kraljevine Jugoslavije A. D. podružnice Ljubljana.

V Ljubljani, dne 15. marca 1936.

ABOZA

prinaša za velikonočne praznike največjo izbiro:

moških kamgarn, šport in delavskih oblek, pumparic, modnih hlač, letnih jopičev, Trench plaščev, pomladnih plaščev, Hubertus plaščev, otroških mornariških in šport oblek, tirolskih hlačic in pumparic

Kdor varčuje, pri

„A B O Z I“

kupuje!

Prodajalne:

MARIBOR: J. PREAC, Glavni trg

M. KOTNIK, Grajski trg (Kino palača)

CELJE: A. DROFENIK, Kralja Petra cesta 11

Inserirajte v „Slovencu“

Zahvala

Za premnoge izraze globokega sočutja povodom smrti našega nepozabnega brata, gospoda

Janka Tavčarja

industrija

izrekamo tem potom vsem našo najprišrčnejšo zahvalo. Zlasti velja naša zahvala vsem prijateljem in znancom, ki so draga pokojnika v tako častnem številu spremili na njegovi zadnji poti, posebno pa mestnemu svetu mariborskemu z mestnim predsednikom g. dr. Juvanom na čelu, dalje mestnemu podpredsedniku g. Žebotu za ganljive besede, ki jih je izpregovoril ob odprtem grobu, kakor tudi pevskega zboru pekovskih mojstrov za pretresljive žalostinke. Zahvaljujemo se tudi številnim darovalcem prekrasnega cvetja in vencev.

Maribor, dne 14. marca 1936.

Žalujoča rodbina Tavčarjeva.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Nedelja, 15. marca: 8. Zonaka telovadba (vodi g. prof. Marjan Dobovšek). — 8.15 Moška telovadba (vodi g. prof. Marjan Dobovšek). — 8.30 Čas, poročila, objava sporeda. — 8.45 Venečsko korončno (plošče). — 9. Prenočnica glasbe iz cerkve sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. — 9.40 Veneško predavanje (g. dr. Mihael Opoka). — 9.45 Glasbe: sodelujoča izmenoma Gorenjski trio (gg. Ahacida in Trilica in g. Stanek Avgust iz Ljubljane) in Radijski orkester. Vmes prenos iz Planice: Reportaža valniških delov velike mednarodne tekme v smučarskih poletih. — 12. Napoved časa, objava sporeda, obvestila. — 12.15 Plošče po željah. — 12.4 Tamburški orkester. — 13.30 Prenočnica iz Planice: Reportaža o poteku prostih skokov na mednarodni skakalnici in razglas rezultatov in razdelitev nagrad zmagovalcem na mednarodni tekmi v smučarskih poletih — nato oddaja prekinjena do 16. ure. — 16. Kmetijska ura: Valenje in oskrba piščancev (g. Gosak). — 16.20 Notranjski šramel vmes plošče. — 17. Nekaj o mlaku (ga. Marinka Rataj). — 17.30 Notranjski šramel in plošče. — 18. Razvoj slovenske drame XI. I. Uvodno predavanje. II. Etnični Kristan: Samosvoj — drama v petih dejanjih (izvajajo člani radijske dramske družbe). — 19. Napoved časa, poročila, objava sporeda. — 19.15 Glasbe: objava sporeda, reprodukcija reportaže iz Planice, objava sporeda. — 19.30 Nac ura: Mesečni kulturni pregled (iz Beograda). — 20. VI. ura slovenskih skladateljev: Risto Savin. Sodelujejo: Slovenski vokalni kvintet in gg. Tone Petrovič in Milan Jug. Predava: g. prof. Slavko Osterc. — 21.15 Radijski orkester. — 22. Napoved časa, vremenika napoved, poročila, objava sporeda. — 22.15 Pesmi iz operet (plošče) Konec ob 23. uri.

Ponedeljek, 16. marca: 12. Operne predloge (plošče). — 12.45 Vremenska napoved, poročila. — 13. Napoved časa, objava sporeda, obvestila. — 13.15 Pesmi o Ljubem in pesnice za ples (plošče). — 14. Vremenska poročila, objava sporeda. — 15. Zdravniška ura: O obolenju prebavnih organov (g. dr. Bogomir Magajna). — 16.30 Haydn: Kvartet v F-duru, op. 34. 3. (plošče). — 18.40 Kulturna kronika: Slovenski slikar Fr. Kavčič (g. dr. Fran Stel). — 19. Napoved časa, vremenika napoved, poročila, objava sporeda, obvestila. — 19.30 Nac ura: Sv. Ciril — ustanovitelj slovenske književnosti (dr. Fr. Grivec). — 20. Prenočnica iz Beograda. — 21. Napoved časa, vremenika napoved, poročila, objava sporeda. — 22.15 Radijski jazz. — Konec ob 23. uri.

Drugi programi:

Nedelja, 15. marca: Beograd: 19.30 Pester večer. — 22. Prenočnica iz kavarne. — 22.45 Delavski tamburški orkester. — Beograd II. (Kratkovalovna): 18.15 Koncert Jug. akad. zbor „Mladost“ iz Zagreba. — 14. Aleksičev predavanje „Jugoslovanska misel: Beograd“. — Zagreb: 20.15 Violina. — 21. Veseli večer. — 22.15 Plošča glasbe. — Dunaj: 17.45 Narodna glasba. — 20.05 Hancenova igra „Štrel na krovu“. — 22.30 Klavir. — 23.15 Dunajska glasba. — 0.15 Glasbena glasba (iz Budimpešte). — Budimpešta: 18.45 Glasbena igra „Bank-bans“. — 22.30 Glasbena otroška kapela. — 23.15 Glasbena glasba. — Trst-Milan: 20.35 Pester večer. — 21.45 Igra. — 22.15 Glasbena glasba. — Rim-Bari: 17. Prenočnica Avgusta: Stravinskij „Oedipus Rex“ in Plattjevi „Miserere“. — 20.35 Igra. — 21.15 Pihala. — 22.30 Glasbena glasba. — Praga: 19. Čajkoveška opera „Evgenij Onegin“. — 22.35 Salonski orkester. — Bratislava: 19.10 Harmonika. — 19.35 Vaska godba. — 19.50 Tajovskega igra „Dvanajst duš“. — 20.10 Pesmi ameriških Slovkov. — 20.35 Beethovenovo trio za pihala. — 21.15 Francoske in angleške pesmi. — 21.30 Martinova „Baletna revija“. — Varšava: 20. Solistični koncert. — 21. Veseli prenos iz Lvova. — 22. Laska glasba. — 23.05 Pesmi plošče. — Berlin-Monako: 20. Orkestralni koncert. — Köln: 20. Vester prenos. — Frankfurt-Stuttgart: 20.10 Veseli mikrofon. — Beromünster: 19.50 Ocheruhinjev „Rekvijem“. — 21.10 Zabavni koncert.

Ponedeljek, 16. marca: Beograd: 20. Čajkoveška opera „Evgenij Onegin“. — Beograd II.: 18.15 Narodne pesmi. — 14. Predavanje „Pomlad v Jugoslaviji“. — Zagreb: 20. Prenočnica iz Beograda. — Dunaj: 20. Zbori. — 21. Schubertova cerkvena glasba. — 22.10 Zabavni koncert. — 23.45 Dunajska glasba. — Budimpešta: 20.10 Koncert budimpeštanskega koncertnega orkestra. — 23.30 Plošče. — Trst-Milan: 17.15 Glasbena glasba. — 20.35 Prenočnica iz Rima. — 22. Koncert za violino in klavir. — 22.45 Glasbena glasba. — Rim-Bari: 17.15 Glasbena plošča. — 20.35 Perlozejeva opera „Učitelj glasbe“. — 22. Orgle. — 22.30 Glasbena glasba. — Praga: 19.30 Latvijski duhovni zbori. — 20. Breški varijetajski umetniki. — 21.15 Plehova suita za violino in klavir. — Varšava: 20. Orkestralni in zborovski koncert. — 21. Eigerjev pot-puri šlagerjev. — 22. Simfonični koncert. — 23.05 Plošče. — Berlin-Frankfurt: 20.10 Glasbeni sprehod po svetu. — Köln: 20.10 Glasbena muzika. — 20.40 Glasbeni drobci. — 21.10 Plošče. — Hamburg-Bratislava: 20.10 Glasbena glasba. — 22. Volska godba. — Lipsko: 20.10 Umetnost fuge od Bacha. — Köln: 20.10 Ponedeljkova večerna izjava. — Monako: 20.10 Izmenjava programov med Monakom, Nürnbergom in Augsburgom.

Slovesna blagoslovitev hiše

in otvoritev naše nove gostilne na Koroški cesti 172 bo v nedeljo, dne 15. marca ob pol 9 dopoldne. Iskreno vabljeni na izredno slovesnost.

IVAN IN IVANA MERDAUS

IVAN
KRAVOS

Maribor, Aleksandrova cesta 13

„NA-NA“

GOSTILNA PRI KORLNU

Tyrševa c. 12 Ljubljana

naznanjam cenj. občinstvu, da sem preuredil bufet »Na-Na« v prvenstveno gostilno, kjer točim pristna vina odlikovanih vinogradnikov. Prvovrstna kuhinja. Vsak čas topla in mrzla jedila. — Vsak petek sveže morske ribe.

Cene zmerne! — Postrežba točna!

Abonenti se sprejemajo!

Za cenjeni obisk se najtopleje priporoča:

„NA-NA“

gostilna pri »Korlnu«, dolgoletni plačilni nat. restavracije »Šestice«.

ADRIA

V naše hiše
za naš denar

Le naše res domače praške

ADRIA

Cenik in vzorci zastoj

Otroške vozičke
kolesa

kupite ugodno pri
S. REBOLJ & DRUG.

Ljubljana, Gosposvetska 13

Mizarji
pozor!

Najfinjši želez po 45 Din
za kg. Pri odjemu od 5 kg
posljem franko po po-
vzetju. Izkoristite priliko
dokler traja zaloga.

R. Hafner, Ljubljana VII,
Celovška c. 61. Tel. 35-65

Pomladanski
nakup

za damsko plašča, obleke
v veliki izbiri in po ugod-
nih cenah nudi državnim
uradnikom tudi na obroke
Oblačilnica za Slovenijo,
Tyrševa 29, hiša Gospo-
darske zveze. Priporoča-
mo Vam ugoden nakup
deloma tudi na hranilne
knjižice članic Zadruga
zveze.

Pohištvo Erman & Arhar
ŠT. VID
Stalna razstava

Jedilnice, spalnice, kuhinje pod ugodnimi plačilnimi
pogoji. — Ogled tudi ob nedeljah.

Tinček in Tonček kot detektiva

9.

Tinček pokliče Tončka na pomoč.

Na vso sapo jo je ucvril nazaj v vas. Pred hišo Tončkove matere
je obstal in začel ugibati, kaj naj stori.

»Niti minute ne smem več zamuditi,« je mrmral predse. »Ta reč
o cerkvenim stolpom je preveč skrivnostna in preveč grozna, da bi
ji bil sam kos. Vsekakor moram poklicati Tončka na pomoč!«

Z obema rokama je zgrabil pločevinasto cev, ki je bila napeljana
od strešnega žleba na oglu hiše in skozi katero se je pretakala dežev-
nica. Po kratkem trudu se mu je posrečilo, da je cev odvil in jo pri-
alnil na okno Tončkove izbe. To je bil njegov telefon.

»Halo! Halo!« je začel klicati skozi lijak. »Tonček, hitro pokonci!
Važne reči so na vidiku. Potrebujem tvojo pomoč!«

In ni minilo pet minut, že se je njegov vrli prijatelj Tonček začel
spuščati po vrvi z okna na tla.

»Le hitro! Le hitro!« ga je priganjal Tinček. »Janezek je izginil
brez sledu. Najti ga morava, pa čeprav se ves svet na glavo postavi!«

Gostilničarji,

tovarno Remec-Co, Duplica - Kamnik

ako hočete biti res
zadovoljni — ku-
pite trpežne so-
lidne in lepe stole

Državna razredna loterija.

Ker je bil loterijski načrt za preteklo 31. kolo s svojimi spremembami sprejet z velikim odobravanjem pri kupcih srečk, ker so bile vse srečke pri pooblaščenih prodajalcih in njihovih preprodajalcih razprodane do poslednje, je Državna razredna loterija uveljavila ta načrt tudi za nastopajoče 32. kolo srečk.

Srečke I. razreda 32. kola so gotove in dane v prodajo 4. marca t. l. in to 100.000 celih srečk z žrebanjem, in sicer:

I. razred	7. in 8. aprila	1936.
II. "	12. " 13. maja	1936.
III. "	9. " 10. junija	1936.
IV. "	7. " 8. julija	1936.
V. "	od 7. do 31. avgusta	1936.

Cena srečk za vsak razred je sledeča:

cela srečka Din 200.—; polovična Din 100.—; četrtinka Din 50.—.

Skupna vrednost dobitkov znaša:

Din 64,320.000.—

V tem kolu je 9 premij in sicer:

Din 2.000.000.—	500.000.—	2 po 250.000.—
" 1.000.000.—	400.000.—	2 po 200.000.—

Poleg teh premij je tudi veliko število dobitkov po

Din 200.000.—	80.000.—	50.000.—	30.000.—
" 100.000.—	60.000.—	40.000.—	20.000.—

10.000.— itd.

V najsrečnejšem slučaju morete dobiti skupno s premijo in dobitkom v V. razredu na eni srečki

Din 3,700.000.—

Za izplačilo jamči država kraljevine Jugoslavije.

Srečke se dobe pri pooblaščenih prodajalcih srečk in njihovih preprodajalcih, ki so v vseh večjih krajih.

Natančnejša navodila o loterijskem načrtu in splošnih pravilih se dobe na zahtevo brezplačno pri vseh pooblaščenih prodajalcih srečk.

Z nakupom srečk Državne razredne loterije lahko vsak poedinec poleg osebne koristi, ki je mogoča, obenem pomaga narodnemu gospodarstvu, obrtništvu, industriji ter invalidom, ker se čisti dobiček od prodaje srečk sorazmerno razdeli med navedene panoge.

Razpis

Krajevni šolski odbor v Zidanem mostu razpisuje v skrajšanem roku na temelju zakona o računovodstvu gradbena dela za zaščito desnega obrežja Savinje pod šolo v Zidanem mostu v proračunanem znesku 111.422 Din. Pismene ponudbe je staviti v roku 15 dni od objave tega razpisa v »Službenem listu«. Licitacija se bo vršila v ponedeljek, dne 30. marca ob 10. v šolskem poslopiju v Zidanem mostu v smislu splošnih pogojev, načrta in proračuna, ki so na razpolago interesentom pri upraviteljstvu narodne šole v Zidanem mostu.

Krajevni šolski odbor v Zidanem mostu,
dne 12. marca 1936.

Lepo belo blago za birmanke od 4.- Din

naprej dobite v

Trpinovem bazarju, Maribor, Vetrinjska ulica št. 15

HERSAN ČAJ

ZDRAVJE

s pomočjo zdravilnih svojstev raznih zelišč se dobi, ako se uživa

„HERSAN ČAJ“

mešanica posebnih zdravilnih zelišč po sestavi zdravnika R. W. Pearsons, šef-zdravnika v Bengaliji (Angleška Indija).

Po večletnih izkušnjah je neovrgljivo dokazana velika vrednost

„HERSAN ČAJA“

in to z nedvomnim uspehom pri obolenjih zaradi poapnenja žil, pritiska krvi, pri ženskih boleznih, pri menstruaciji (menjanju mesečnega perila), migreni, revmatizmu, obolenju obisti, jeter, motnjah v želodcu, zastrupljenju, zapeki, protinu (gihtu), črevesnih boleznih, hemoroidih, zgagi in pri čezmernem odebelenju.

„Hersan čaj“ se dobiva v vseh lekarnah. Poučno knjižico in vzorec Vam pošlje zastoj:

„RADIOSAN“, Zagreb, Dukićanina 1

Reg. št. B. št. 14901 z dne 6. VI. 1934.

Zastopnika

s provizijo za tovarniško skladišče v Zagrebu (štovi in žamet) za rajon Slovenija ter event. Savska banovina, dobro vpeljane sprejemem za takoj. — Ponudbe z oznakom referenc pod št. 42856 na Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9.

CIPRESE

za živo mejo, prav lepe in zdrave, v večji množini, visoke od 40 cm do 2 m; topoli, piramidalni in drugo okrasno drevje za park in aleje, lepotočno grmičevje, cvetlice za vrt, sobe in balkone — vam nudi najceneje vrtnarstvo in drevsnica

ANTON LAP — KAMNIK

Preje Trg Svobode, sedaj Vetrinjska c. 30

Že 67 let

kupujete Vaša semena
kakor travna, deteljna, zelenjadna in cvetlična, neprekosljive kakovosti in zanesljive kaljivosti v staroznani

trgovini semen

M. BERDAJS - Maribor

Telefon štev. 23-57 interurban
Ceniki na razpolago

V Beogradu blizu železniške, parobrodne postaje in ministrstva
Je bil otvoren v januarju 1936

HOTEL - RESTAVRACJA - BRISTOL

Karadjordjeva ul. št. 50 — Telefoni: 26703 in 26704

Elegantni apartmani — Sobe s kopalnico — Topla in hladna tekoča voda v vseh sobah — Telefoni — Centralna kurjava — Dvigalo —

Prvovrstna domača in francoska kuhinja z izbranimi pijačami — Cene zelo zmerne in sprejemljive — Sobe od dinarjev 30.— naprej —

Tkalski mojster

z večletno prakso, dobro verziran ter zmožen popolnoma samostojno voditi tkalnice bombažnih izdelkov — dobi službo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Tkalski mojster« št. 3631.

Za pomlad

Rata

Zahvala

Za vse številne in priske izraze sočustvovanja, ki smo jih prejeli ob smrti naše zlate mamice

Avrelije Klemenčič

naša najprisknejša zahvala. Še posebej se zahvaljujemo pred. duhovščini, pevcem Glasbene matice, učiteljskemu zboru in učenkam šentjakobske osnovne šole in dijakom klasične gimnazije in vsem, ki so ji darovali vence in cvetje in počastili njen spomin s spremstvom na zadnji poti.

V Ljubljani, dne 15. marca 1936.

Zalujoča rodbina Klemenčič in ostalo sorodstvo.